

"LEVIONNOIS-DEKENS", HANDELAARS IN ELLEGOEDEREN EN BEHEERDERS VAN EEN ZIJDEWEVERIJ (1851-1871)

Marc Uyttersprot

Later in 1884 liep opnieuw een toelating voor een steenoven te bouwen met tijdelijk gebruik.

Uit de verkoop in 1920, van de acht huisjes in de "Ingang Levionnois", blijkt dat de oppervlakte van de kleinste woning amper 30 ca. bedraagt en de grootste 95 ca.

**Studie van den Notaris HERSENS,
Korte Zoutstraat, 30, Aalst**

De Notaris Leon HERSENS te Aalst, zal met tusschenkomst van den Notaris MEERT, te Erpe, op den hierna vastgestellten ziddag, overgaan tot de openbare verkoop van :

Koop 1. — Een huis te Aalst, Nazarethstraat 7, ten kadaster sectie A, n. 1817a, groot 66 cent. Bewoond door Waterinckx Theophile.

Koop 2. — Een huis alsvoren, Nazarethstraat 9, ten kadaster sectie A, n. 1818a en deel 1818k, groot 95 c. Bew. door Van Cutsem en Dufour.

Koop 3. — Een huis te Aalst, Nazarethstraat (koer Levionnois n. 1), ten kadaster sectie A, n. 1832b en deel 1818k, groot 46 cent. Bewoond door Frans De Smet.

Koop 4. — Een huis alsvoren (koer Levionnois n. 2), ten kadaster sectie A, n. 1832b en deel 1818k, groot 37 c. Bewoond door Verdoodt Gust

Koop 5. — Een huis alsvoren (koer Levionnois n. 3), ten kadaster sectie A, n. 1832c en deel 1818k, groot 37 c. Bew. door Van Mieghem Am.

Koop 6. — Een huis alsvoren (koer Levionnois n. 4), ten kadaster sectie A, n. 1832b en deel 1818k, groot 37 c. Bewoond door Backnert Maria.

Koop 7. — Een huis alsvoren (koer Levionnois n. 5), ten kadaster sectie A, n. 1831L en deel 1818k, groot 53 cent. Bew. door Van Michly Jos.

Koop 8. — Een huis alsvoren (koer Levionnois n. 6), ten kad. sectie A, n. 1831a en deel 1818k, groot 30 cent. Bewoond door weduwe De Schryver-Moons.

Koop 9. — Een huis alsvoren (koer Levionnois n. 7), ten kad. sectie A, n. 1818y en deel 1818k, groot 1 a. 1 c. Bewoond door Michiels C. en De Troch.

Koop 10. — Een huis alsvoren (koer Levionnois n. 8), ten kadaster sectie A, n. 1818x en deel 1818k, groot 64 c. Bewoond door Delroye en De Neve.

Eenigen ziddag : Donderdag 15 April 1920,
om 3 ure namiddag, ter herberg "Het Paviljoen", bij den heer Emiel Van de Maele, Grootte Markt, te Aalst. 4293

Voor verdere inlichtingen zich te wenden ten hantore van Notarissen HerSENS, Korte Zoutstraat, Aalst en Meert, te Erpe (Vijf Huizen).

De Volksstem, 21 maart 1920.

Ingang Levionnois (foto's auteur. februari 2018).

Groepsfoto genomen omstreeks 1897, veronderstelling na de staking van februari 1897. Merk de aanwezigheid van fabriekskinderen en het ontbreken van arbeidsters op.

Links: Petrus De Saedeleer met hoed, de eerste meesterknecht en later bedrijfsleider.

Rechts: Adriaan Smits met strikje, eigenaar van de weverij.

ADRIAAN SMITS & CO

Adriaan Smits nam in 1872 het bedrijf "Levionnois-Dekens" over³⁹. In die tijd werkten er een vijftigtal zijdevevers in de fabriek, met verouderde getouwen. Smits stelde zijn thuiswerkers moderne handweefgetouwen ter beschikking. Vijf jaar later moderniseerde de directie de werkhuizen. Op de Nationale Tentoonstelling van 1880 stonden zwarte zijde voor voeding, donkere kleuren voor paraplu's, fantasie artikelen effen en gestreept, rood gebloemde satijn voor meubelen, enz. geëttaleerd.⁴⁰

Rond deze periode was de Fransman Jean Baptist Annet Poizat (~1859) directeur bij Smits & Co. Hij huwde in Etterbeek op 5 mei 1886, Anna Elisabeth Smits.⁴¹ Zij overleed in Aalst op 19 april 1887, een maand na de geboorte van een levenloos kind. Het paar woonde aan de Albert Liénartstraat 23.

Omstreeks 1890 heeft Smits werk voor 150 wevers, 36 werken in de fabriek de overige werken thuis.

In 1900 was de fabrieksruimte in Aalst opgeslorpt door zijn enige concurrent, de "Fabrique de Tresses et Lacets Torley".⁴²

De fabriek Smits & Co in Kerkskén schikte zich verder naar de nieuwe technische ontwikkelingen en groeide uit tot een exporterend textielbedrijf. In 1926 verdween de handweverij en kwam er een uitbreiding met 136 mechanische weefgetouwen. De moderne weefgetouwen verwerkten katoen in plaats van zijde. Smits

werd marktleider in voering voor de kledingindustrie. Zes jaar later kwamen er opnieuw 120 weefgetouwen bij.

De eerste mechanische weefgetouwen in Kerkskén kwamen van Duitsland. Voor de installatie, het onderhoud en de reparaties waren steeds Duitsers aanwezig.

In 1937 werd het familiebedrijf Smits omgevormd tot nv TAS "Les Tissages et Apprêts de Soieries".⁴³

* * *

39. Adriaan Smits bezat aandelen (1883) bij de vlasspinnerij Linière Alostoise (ex. Eliaert-Cools).

40. GRYSOLLE, (.), Aalst: *Stad en Nijverheden*, in *Handel- en Nijverheidsboek voor Aalst en Gewest - 1952-1955*.

41. "Sint-Joost-ten-Node op 17-6-1857, dochter van Martinus (~Etterbeek), architect en Maria Stephania De Bavay.

42. J. MEERT, *Archiefgids voor de economische geschiedenis van de Denderstreek 1850-1940*, Verhandeling VU-Brussel, 2005, p. 74. Geraadpleegd via internet.

43. W. DE LOOSE, (red.), *De Haalterse deelgemeenten Denderhoutem, Haaltert, Helderghem, Kerkskén, vroeger en nu*, 2012. Zie ook: W. DE LOOSE, G. DE KEGEL, *Kerkskén, de wereld in een dorp*, 1999, *Textiel: van TAS naar TIS*, p. 236. In beide werken staat ook het verdere verloop van de nv TAS. Met dank aan W. De Loose voor bijkomende gegevens betreffende het bedrijf Smits in Kerkskén.

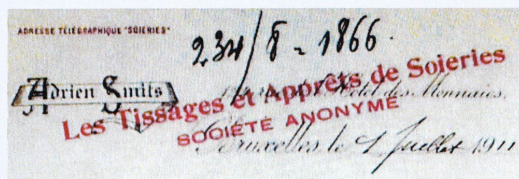
Tussen 1888 en 1899 werkten enkele ervaren personen met Duitse afkomst bij Smits:⁴⁴

- Ernest Guillaume Wurzner (°Calloberg 1843), meesterknecht tussen 7 mei 1888 en 16 juli 1888. Vertrokken naar Krefeld.
- Leonard Friedrich Carl Kramer (°Munster 1865), directeur tussen ca. 1896 en 17 september 1897. Keerde terug naar zijn woonplaats in Barmen.
- Edwald Römer (°Elberfeld 1865), bediende, ingeschreven op 7 oktober 1898.
- August Fäcker (°Barmen 1869), ingeschreven op 26 juli 1899 als directeur bij Smits & co, weverij van wol- en zijdestoffen aan de Esplanade. Hier werden de gewezen stukken verzameld, gewassen en klaar gemaakt voor transport per spoor.
- Ferdinand Dorscht (°Krefeld 1856), apprêteur,⁴⁵ tussen 2 juni 1888 en 27 september 1888. Hij keerde terug naar Aalst en woonde hier zeker nog in 1891.
- Friedrich Wilhelm Bosch (°Krefeld 1858) en zijn vrouw Josephina Helena Webers (°Krefeld 1859). Zij was weefster, haar man zijdevever. Ingeschreven op 4 februari 1891.

* * *

Adriaan Martin Smits (°Brussel 23-3-1848) stond in 1867 geregistreerd in Aalst als fabrikant in de Geeraerdstraat 8. Hier woonde hij met zijn vrouw Leonie François Mullier (°Brugge 13-10-1853-†Sint-Gilles 6-3-1903; wonende in Aalst) en zijn drie kinderen. Later verhuisden allen naar de Pontstraat. Smits had een vreemde nationaliteit. Vanaf 1 april 1869 had hij de Belgische nationaliteit. Van 1880 tot 1882 was hij rechter bij de handelsrechtbank.

Volgens de geboorteakte (Reg. Burg. Stand, Aalst 1883, item 53) van zijn dochter Margueritte, droeg hij de eretitel Ridder in de Leopoldsorde.

Briefhoofd Adrien Smits – Rue de l'Hotel des Monnaies – Bruxelles. (1911)

In 1911 verhuisde het gezin naar Brussel Sint-Gillis, waar het vanaf 7 augustus woonde aan de rue Hotel des Monnaies, 124 (Muntstraat).

Hun kinderen:

- Adrienne Adelaide Maria (°Aalst 24-5-1875).
- Julien Leon Adrien (°Aalst 29-9-1877). Woonde tussen 20-12-1902 en 7-2-1903 in Elsene aan de rue de Muriers, 24.
- Frederic Martin Camille (°Aalst 2-3-1880-†Brussel 26-3-1950). Gehuwd met Louisa Marie-Thérèse Schellekens (°A 3-2-1888-†Ciney 1974), dochter van Ridder Jan Baptiste Schellekens en Laurentia De Clercq.
- Margueritte Maria Guillemine Procace (°Aalst 23-1-1883).

Adriaan Smits overleed in Sint-Gillis op 7 augustus 1911.

BESLUIT

Dit onderzoek is beperkt tot de zijdefabrikanten Impens-Bourricand, Levionnois-Dekens en terloops fabrikant Smits. Deze bijdrage is een nasleep van een eerder onderzoek naar tewerkgestelde Duitse immigranten in de zijdefabrieken in Aalst. Een ander, niet minder omvangrijk zijdebedrijf SASA is daardoor niet aan bod gekomen. Waren daar Duitsers aan het werk? Best mogelijk, maar enige verwijzing ontbrak in officiële documenten. Van een beperkt aantal Duitsers is geweten dat ze bij Levionnois en Smits werkten. Meerdere Duitsers stonden ingeschreven als zijdebewerker, zonder vermelding in welk bedrijf.

We stellen vast dat de zijdenijverheid in Aalst tijdens de onderzochte periode eerder aan de rand van de textielbranche zich ontwikkelde.

We zijn ons bewust van een aantal tekorten. Geen enkele bron was beschikbaar om een raming te maken over het aantal tewerkgestelde wevers in de fabrieken en het aantal thuiswevers. De registers van de Burgerlijke Stand en Bevolkingsregister vermelden vaak een beroep, maar hierin bestaat geen standvastigheid om een statistisch schema op te stellen.⁴⁶

Afkortingen

SAA, Stadsarchief Aalst
BV, Bouwvergunningen
DDB, De Denderbode
LVA, Het Land van Aelst

44. M. UYTTERSROT, *o.c.*

45. Apprêteur is een persoon gespecialiseerd in de eindafwerking van stoffen.

46. Tussen 1842 en 1900 werd ca. 150 keer een beroep passend in de zijdebranche vernoemd.